

Nieuwsbrief Arbo-VO

Nieuws met ontwikkelingen op het gebied van arbo, verzuim en re-integratie in het voortgezet onderwijs

INHOUD:

'Een arboservicecentrum waar iedereen terecht kan'	2
Normen rond agressie en discriminatie nu in Arbocatalogus-VO.....	3
Praktische oplossingen rondom agressie.....	4
Elke dag frisse lucht	6
Overzicht cursussen en netwerkbijeenkomsten Arbo-VO	6
Meer Arbo Nieuws:.....	6

‘Een arboservicecentrum waar iedereen terecht kan’

Jo Simons (64), projectleider van Arbo-VO, gaat met ingang van 1 juli met pensioen. Hij wordt opgevolgd door Henriëtte Kassies. Vanaf de oprichting van Arbo-VO op 1 januari 2007 was Simons nauw betrokken bij het reilen en zeilen van het arboservicecentrum. ‘We hebben inmiddels een kennis- en adviescentrum ontwikkeld waar iedereen terecht kan.’

De opdracht die Jo Simons bij zijn aantreden kreeg, was duidelijk: zorg ervoor dat er een onafhankelijk arboservicecentrum van de grond komt waar scholen in het voortgezet onderwijs veelvuldig gebruik van maken en waarbij zij zich goed ondersteund voelen op het gebied van arbeidsomstandigheden. Een tweede doel was het verzamelen van zoveel mogelijk kennis op het gebied van arbo, verzuim en re-integratie. ‘Een pittige opdracht,’ erkent Simons ruim drie jaar later.

Veel veranderd

Toch constateert hij - terugkijkend op de afgelopen periode - dat Arbo-VO voor een groot deel geslaagd is in die missie. ‘Nadat de VO-raad eind 2006 besloot - in nauwe samenwerking met de vakbonden - tot de oprichting van Arbo-VO is er veel veranderd,’ zegt hij. ‘Arbo-VO staat inmiddels duidelijk op de kaart bij die mensen die op school verantwoordelijk zijn voor het arbo- en verzuimbeleid. Direct na onze oprichting hebben we ervoor gezorgd dat deze groep meteen wist wat ze aan ons hebben. Dat hebben we gedaan door vanaf het begin goede producten en diensten aan te bieden. Een website die up-to-date is, en een aanbod van producten en diensten waarmee scholen aan de slag kunnen. In dit kader noemt Simons de Arbocatalogus-VO waarin werkgevers- en werknemersorganisaties in het VO samen hebben vastgelegd hoe de werkomstandigheden in de scholen verbeterd kunnen worden. ‘Daar ben ik trots op,’ zegt Simons. ‘Dat we als eerste sector binnen het onderwijs zo’n catalogus hebben gerealiseerd.’ Andere voorbeelden zijn de Arboscan-VO, het RI&E-instrument voor het voortgezet onderwijs dat inmiddels een branche-erkenning heeft. Ook het jaarlijks publiceren van de verzuimcijfers en de verzuimbenchmark voor het voortgezet onderwijs zijn een paar speerpunten van Arbo-VO.

Belangrijke opdracht

Arbo en verzuim worden steeds meer thema’s die ook bij directies en bestuurders op de agenda komen te staan, heeft Simons gemerkt. ‘De komende tijd is het voor Arbo-VO zaak om binnen de scholen bij meer verschillende contactpersonen voet aan de grond te krijgen,’ denkt hij. ‘Als je weet dat het voortgezet onderwijs de meest vergrijsde sector in ons land is, terwijl tegelijkertijd verwacht wordt dat werknemers ook hier langer doorwerken, dan weet je ook dat hier nog een belangrijke taak ligt voor de scholen. Voor schoolbestuurders ligt er dus concreet de opdracht om het personeel langer vitaal en gezond aan het werk te houden. Dat betekent dat scholen moeten nadenken over goed gezondheids- en vitaliteitbeleid. Hierbij kan Arbo-VO zeker hulp en ondersteuning bieden.’

Integraal personeelsbeleid

Vooruitblikkend naar de toekomst zijn er nog wel wat slagen te maken, denkt Simons. ‘Naar mijn idee moeten arbo, verzuim en re-integratie veel meer dan nu het geval is, worden ingebed in het integrale personeelsbeleid. Scholen moeten daarvoor zelf aan de slag,’ zegt hij. ‘Met Arbo-VO als gesprekspartner, komen ze een heel eind. Scholen verwachten veel van ons en de uitdaging voor Arbo-VO, en dus ook voor mijn opvolger, is om dat de komende jaren waar te maken. Ik wens de scholen toe dat ze lager komen op de ranglijst van stress en burnout,’ zegt hij. ‘En dat de focus meer komt te liggen op werkplezier in plaats van op werkdruk.’ Zelf zal Simons dat niet meer van nabij kunnen aanschouwen. ‘Het zaad is gezaaid, maar de oogst maak ik helaas niet meer mee.’

Normen rond agressie en discriminatie nu in Arbocatalogus-VO

Vandaag zijn de normen op het gebied van agressie, geweld, seksuele intimidatie en discriminatie opgenomen in de Arbocatalogus-VO. Daarmee geeft de Arbocatalogus-VO antwoord op de vraag wat u minimaal geregeld moet hebben op dit gebied. De zes normen zijn in overleg met de sociale partners ontwikkeld specifiek voor het voortgezet onderwijs en hebben betrekking op schoolveiligheidsbeleid, voorlichting en informatie, incidentenregistratie, instructie en training, toezicht, klachtenregeling en nazorg.

Veiligheid is geen zaak van politie en justitie alleen. Burgers, bedrijven en organisaties zijn medeverantwoordelijk. Werkgevers moeten beleid voeren dat gericht is op het voorkomen of beperken van psychosociale arbeidsbelasting, zoals agressie, geweld, seksuele intimidatie en discriminatie. Om u daarbij te ondersteunen, zijn normen op dit gebied opgesteld en opgenomen in de Arbocatalogus-VO. Voortaan biedt de Arbocatalogus-VO dus ook houvast op het gebied van agressie, geweld, seksuele intimidatie en discriminatie. De nieuwe normen in de Arbocatalogus-VO zijn de minimumeisen die nodig zijn om goede arbeidsomstandigheden te garanderen.

Schoolvoorbeelden

Naast de normen bevat de Arbocatalogus-VO ook praktijkcases rond agressie en geweld, de zogenaamde schoolvoorbeelden. Deze bieden handvatten, praktische tips en oplossingen bij het maken en invoeren van beleid rondom agressie, geweld, seksuele intimidatie en discriminatie. Scholen kunnen er ideeën opdoen en eventueel contact opnemen met andere projectleiders voor meer praktische informatie. Zo hoeft het wiel niet telkens opnieuw te worden uitgevonden.

Invulling landelijke gedragsnorm agressie en geweld

Om de veiligheid van werknemers in de publieke sector te vergroten heeft minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het programma Veilig Publieke Taak (VPT) ontwikkeld. De uitkomst is een landelijke gedragsnorm, die agressief gedrag tegen hulpverleners, baliemedewerkers van de sociale dienst, buschauffeurs en ander overheidspersoneel moet tegengaan. Omdat het gaat om werknemers in uiteenlopende sectoren wordt per sector invulling gegeven in de vorm van specifieke gedrags- of huisregels. Inmiddels zijn de huisregels voor het onderwijs opgesteld. Arbo-VO heeft deze regels concreter gemaakt, zodat de Arbocatalogus-VO duidelijkheid biedt voor het voortgezet onderwijs.

Word arbowijzer en surf direct naar de nieuwe normen in de Arbo-catalogus-VO.

www.arbocatalogus-vo.nl

Praktische oplossingen rondom agressie

Veel scholen in het voortgezet onderwijs maken werk van agressie en geweld. Het Johan de Witt College uit Den Haag bijvoorbeeld maakt voor incidenten rond pesten gebruik van de 'Echt Recht methode'. En het BeatrixCollege uit Tilburg heeft een pleinwachtproject en een training 'Omgaan met agressie en grensoverschrijdend gedrag' als onderdeel van de preventieve aanpak van agressie. Deze en andere praktische oplossingen rondom agressie vindt u in de Arbocatalogus-VO. Ter inspiratie en om u handvatten te bieden bij uw aanpak rondom agressie.

Naast de normen bevat de Arbocatalogus-VO dus ook praktijkcases, de zogenaamde schoolvoorbeelden. Deze bieden praktische tips en oplossingen bij het maken en invoeren van beleid rondom agressie, geweld, seksuele intimidatie en discriminatie. U kunt er ideeën opdoen en eventueel contact opnemen met de projectleider van een schoolvoorbeeld voor meer praktische informatie. Zo hoeft het wiel niet telkens opnieuw te worden uitgevonden.

Schoolvoorbeelden rondom agressie

De volgende schoolvoorbeelden rondom agressie zijn toegevoegd aan de Arbocatalogus-VO:

- Preventieve aanpak agressie en geweld
Het Beatrix College in Tilburg zette jaren geleden het preventieve schoolveiligheidsplan op. De aanpak van agressie en geweld maakt hier deel van uit. Het pleinwachtproject, de training 'Omgaan met agressie en grensoverschrijdend gedrag' en omgaan met kritische beroepssituaties zijn onderdelen van dit plan.
<http://www.arbocatalogus-vo.nl/Schoolvoorbeelden/Preventieveaanpakagressieengeweld/tabid/2432/Default.aspx>
- Integrale aanpak veiligheid
Eén van de locaties van het Haagse Johan de Witt College in Den Haag heeft de problemen met agressie tussen leerlingen onderling en met groepen van buiten de school in nauwe samenwerking met Politie Haaglanden aangepakt. Er is een gestructureerd programma ontwikkeld om het tij te keren.
<http://www.arbocatalogus-vo.nl/Schoolvoorbeelden/Integraleaanpakveiligheid/tabid/2436/Default.aspx?lst=svb>
- Doe-het-zelf-rechtspraak bij agressie en diefstal
Het Haagse Varias College in Den Haag, gebruikt 'Echt Recht Conferenties' bij de aanpak van pesten, agressie en onrecht op de school. Bij deze methode komen dader, slachtoffer en betrokkenen, bijgestaan door familie of vrienden, bijeen en vertellen vanuit hun gezichtspunt wat er voorgevallen is.
<http://www.arbocatalogus-vo.nl/Schoolvoorbeelden/Doehetzelfrechtspraakbijagressieendiefstal/tabid/2435/Default.aspx?lst=svb>
- Aanpak ongewenst gedrag leerlingen
Binnen het Carbooncollege locatie Broekland (VMBO-T) komen nauwelijks incidenten voor. Dit komt door een integrale aanpak van veiligheid op de school met 500 leerlingen. Alle inspanningen zijn er op gericht om mogelijk probleemgedrag te voorkomen.
<http://www.arbocatalogus-vo.nl/Schoolvoorbeelden/Aanpakongewenstgedragleerlingen/tabid/2434/Default.aspx?lst=svb>

- Regels opstellen en handhaven
Het Stanislascollege heeft de algemene schoolregels en de rechten en plichten van medewerkers en leerlingen beschreven in het 'Algemeen Schoolreglement', dat geldt voor alle locaties. Dit document bevat een uitgebreide beschrijving van afspraken rond het volgen van onderwijs.
<http://www.arbocatalogus-vo.nl/Schoolvoorbeelden/Regelsopstellenenhandhaven/tabid/2437/Default.aspx?lst=svb>
- Incidentenregistratie (RIM) Registreren van incidenten door iedereen
Het Metzo College in Doetinchem heeft in het computerprogramma access (met een SQL database) een incidentenregistratie opgezet, zodat ieder personeelslid binnen vier klikken een incident kan registreren.
<http://www.arbocatalogus-vo.nl/Schoolvoorbeelden/Registrerenvanincidentendoorieen/tabid/2433/Default.aspx>
- Incidentenregistratiesysteem (IRIS) (sinds sept 2008 in Arbocatalogus-VO)
Het Calvijn Groene Hart in Rotterdam koos ervoor om incidenten te registreren met behulp van IRIS. Het IRIS-systeem is een digitaal registratiesysteem waarin scholen voor primair en voortgezet onderwijs hun incidenten kunnen bijhouden.
<http://www.arbocatalogus-vo.nl/Schoolvoorbeelden/IncidentenregistratiesysteemIRIS/tabid/772/Default.aspx?lst=svb>

Uw schoolvoorbeeld in de Arbocatalogus-VO?

Heeft u ook een maatregel of aanpak die als inspiratie of voorbeeld kan dienen voor andere scholen? Laat het ons weten via servicecenter@arbo-vo.nl of neem contact op met [uw VO-consultant](#). Door het delen van ervaringen en oplossingen op arboterrein helpt u uw collegascholen.

Elke dag frisse lucht

Muffe lucht met hoge CO2-concentraties leidt tot slechtere leerprestaties, meer ziekteverzuim en problemen voor kinderen met astmatische aandoeningen. Arbo-VO organiseert daarom in samenwerking met de VO-raad en de vakbonden op 9 juni 2010 het congres 'Elke dag frisse lucht'. Het congres vindt plaats in de Jaarbeurs in Utrecht en geeft u praktische tips om met kleine aanpassingen het binnenklimaat van uw schoolgebouw aanzienlijk te verbeteren. Wilt u nog deelnemen? U kunt zich nog aanmelden tot 1 juni a.s. <http://www.arbo-vo.nl/agenda/congres-binnenklimaat>

Overzicht cursussen en netwerkbijeenkomsten Arbo-VO

- » 27 mei 2010 Arbo-netwerk regio Amsterdam, thema incidentenregistratie
- » 02 jun 2010 Basiscursus preventiemedewerker
- » 03 jun 2010 P&O-netwerk West- en Midden-Nederland, thema ontslagzaken
- » 09 jun 2010 Congres 'Elke dag frisse lucht'
- » 14 jun 2010 Arbo-netwerk regio Tilburg, thema peermediation
- » 17 jun 2010 Kennismakingscursus Arboscan-VO
- » 24 jun 2010 Verdiepingscursus PSA voor ervaren preventiemedewerkers
- » 24 jun 2010 Verdiepingscursus Veiligheid en Gezondheid voor ervaren preventiemedewerkers
- » 06 okt 2010 Basiscursus preventiemedewerker

Meer Arbo Nieuws:

Fysieke faciliteiten spelen rol bij arbeidsmobiliteit

De mate van werkplezier en arbeidstevredenheid van onderwijspersoneel, zijn factoren die de aantrekkelijkheid van onderwijsberoepen mede bepalen. Dit zijn eveneens factoren die van invloed zijn op de mobiliteit op de onderwijsarbeidsmarkt. Uit eerder onderzoek is gebleken dat de fysieke werkomgeving van onderwijspersoneel de mate van arbeidssatisfactie deels bepaalt. Echter, tot nu toe ontbrak het aan concrete informatie over de wensen en behoeften van onderwijspersoneel ten aanzien van hun fysieke werkomgeving.

In dit kader gaf het SBO aan AStri opdracht tot onderzoek op dit vlak. Deze informatie kunnen schoolbesturen en (lokale) overheid gebruiken voor het personeelsbeleid op scholen én voor het huisvestingsbeleid van scholen. U vindt een samenvatting en het volledige rapport in de bibliotheek op onze site.

Arbeidsmarktanalyse VO

Het SBO heeft een analyse uitgevoerd over de arbeidsmarktsituatie voor het voortgezet onderwijs. In de analyse komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Een overzicht van de werkgelegenheid in de sector uitgesplitst naar verschillende groepen;
- Kwantitatieve tekorten, de huidige vacaturegraad en de uitstroom;
- De instroom vanuit de opleidingen, de instroom vanuit andere groepen en de benutting van leraren;
- Kwalitatieve tekorten in relatie tot bevoegdheden en deskundigheidsbevordering;

- Kwaliteit van arbeid (tevredenheid, werkdruk, aantrekkelijkheid van het beroep, verzuim, levensfasen en fysieke werkomgeving). De gesignaleerde knelpunten zijn gegroepeerd in vijf oplossingsrichtingen met aanbevelingen. U vindt het volledige rapport in de bibliotheek op onze site.

Stemproblemen in onderwijs onderschat

Van de Vlaamse leraren heeft een op de drie last met zijn stem. Een op de vijf Vlaamse leraren heeft een echt stemprobleem. De kosten van verzuim ten gevolge hiervan zijn groot. Een preventieve aanpak is nochtans vrij eenvoudig. Dat blijkt uit nieuw onderzoek van het onderwijsblad Klasse. Het onderzoek is van logopedist en onderzoeker Bernadette Timmermans (V.U.Brussel en Rits-Erasmushogeschool Brussel). Zij toont aan dat het probleem al in de lerarenopleiding begint. Met een minimale training verbetert ze de stemkwaliteit van 75 procent van de studenten.

Met een gratis preventiebrochure bijgevoegd bij Klasse kunnen Vlaamse lerarenopleidingen hun studenten leren hoe ze hun stem beter gebruiken en minder belasten. Het onderzoek is van logopedist en onderzoeker Bernadette Timmermans (V.U.Brussel en Rits-Erasmushogeschool Brussel). Zij toont aan dat het probleem al in de lerarenopleiding begint. Met een minimale training verbetert ze de stemkwaliteit van 75 procent van de studenten.

'Stemproblemen in onderwijs ernstig onderschat'

"Er is nauwelijks oog voor het ziekteverzuim onder onderwijzend personeel als gevolg van stemproblemen," zegt bedrijfsarts Margaret de Jong in een reactie aan de Besturenraad. "Het komt voor dat onderwijsgeevenden zes tot negen maanden uit de roulatie zijn wegens chronische aandoeningen aan de stem. Soms leidt dat noodgedwongen tot vertrek uit het onderwijs. Het probleem wordt ernstig onderschat." De Jong komt als bedrijfsarts van Human Capital Care in Veghel vaak met docenten in contact en ze heeft vastgesteld dat veel leraren worstelen met hun stem.

In het beleid dat gericht is op het terugdringen van het ziekteverzuim in het onderwijs is het stemprobleem een grote onbekende. Terwijl volgens de bedrijfsarts vier jaar geleden al een grootschalig onderzoek onder leiding van haar naamgenoot prof. F. de Jong heeft uitgewezen dat er sprake is van een omvangrijke problematiek.

Voor meer informatie:

- Meer over het onderzoek en feiten over stemgebruik: <http://www.ond.vlaanderen.be/nieuws/2010/0329-stem.htm>
- Artikel Besturenraad: '[Stemproblemen in onderwijs ernstig onderschat](http://www.besturenraad.nl/main_1-1-1-772.html)' http://www.besturenraad.nl/main_1-1-1-772.html
- TV.Klasse brengt een [online instructiefilmpje](http://www.klasse.be/tvklasse/15052-Doe-de-stemtest) (3 minuten) met vier praktische tips waarmee leraren leren hun stem beter te gebruiken. Je kan het bekijken op <http://www.klasse.be/tvklasse/15052-Doe-de-stemtest>

Dag van de preventiemedewerker

Op donderdag 1 juli is de dag van de preventiemedewerker. Deze dag is hét moment om stil te staan bij wat preventiemedewerkers al bereikt hebben, wat zij de komende vijf jaar willen bereiken en vooral hoe. Daarom organiseren FNV Formaat, Kluwer, LOCOmotion en de BvAA op 1 juli 2010 de dag van de preventiemedewerker voor preventiemedewerkers en iedereen die met hen samenwerkt. Een goede gelegenheid om elkaar te ontmoeten, informatie uit te wisselen, ervaringen te delen, kennis te vergaren en een blik te werpen op de toekomst. Klik hier voor meer informatie en inschrijving.

<http://www.kluwershop.nl/opleidingen/arbo/details.asp?fg=&pr=14765&cl=reed>

Grote uittocht van onderwijs- en overheidspersoneel

Van de bijna één miljoen werkenden in het onderwijs en bij de overheid zijn in 2020 gemiddeld 7 op de 10 mensen vertrokken of van baan gewisseld. Een belangrijk deel gaat met pensioen: in totaal gaat het om 275 duizend leraren, politieagenten, gevangenisbewaarders en ambtenaren. Dit blijkt uit het rapport 'De grote Uittocht', een toekomstverkenning van het Verbond Sectorwerkgevers Overheid (VSO) en de Samenwerkende Centrales van Overheidspersoneel (SCO) en het ministerie van BZK. In het rapport zijn vier scenario's uitgewerkt voor de periode 2010-2020.

<http://www.minbzk.nl/actueel/@126283/nieuw>

Active Ageing in het primair en voortgezet onderwijs

In 2009 heeft het onderzoeksteam van het CAOP in opdracht van het Sectorbestuur Onderwijsarbeidsmarkt (SBO) een enquête uitgevoerd onder werkgevers in het primair en voortgezet onderwijs over levensfasegericht personeelsbeleid. Doel van deze enquête was om te inventariseren hoe ver zij zijn met de ontwikkeling en invoering van levensfasegericht personeelsbeleid (LFP). Tevens zijn vragen opgenomen over de houding en het beleid ten aanzien van oudere werknemers. De resultaten van dit onderzoek zijn gecombineerd met de gegevens van een eerder onderzoek naar levensfasegericht personeelsbeleid in het primair en voortgezet onderwijs en zijn gepresenteerd in een paper voor de Nederlandse Arbeidsmarktdag 2009. U vindt het paper en het onderzoek naar levensfasegericht personeelsbeleid in de bibliotheek op onze site.

Zinvol en interessant werk motiveert oudere werknemer

Oudere werknemers vinden het belangrijker dan jongere werknemers om zinvol en interessant werk te doen waarbij ze hun kennis en vaardigheden benutten. Salaris en promotie vinden ze, vergeleken met hun jongere collega's, minder belangrijk. Econoom Dorien Kooij onderzocht hoe motivatie verandert met leeftijd en welke 'personeelsinstrumenten' belangrijk zijn voor oudere werknemers. Haar onderzoek levert kennis op die organisaties kan helpen oudere werknemers te motiveren en behouden.

http://dare.ubvu.vu.nl/bitstream/1871/15809/3/3abstract_dutch.pdf

---

Arbo-VO, het arboservicecentrum voor het voortgezet onderwijs

Arbo-VO is een onafhankelijk kennis- en adviescentrum. Het belangrijkste doel is om werkgevers in het voortgezet onderwijs te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid op het terrein van arbeidsomstandigheden, verzuim en re-integratie. Arbo-VO wil daarmee een bijdrage leveren aan het beheersen en laag houden van het verzuim in het voortgezet onderwijs. Arbo-VO is een project van de VO-raad i.s.m. de onderwijsbonden.

Tel: 045-5796024

E-mail: servicecenter@arbo-vo.nl

www.arbo-vo.nl

Heeft u opmerkingen of suggesties voor verbetering van deze nieuwsbrief of de internetsite? Laat het ons weten via servicecenter@arbo-vo.nl of bel 045- 5796024